

Projekt
ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody
„Mechowiska Sulęczyńskie”

Na podstawie art. 19 ust. 6, w związku z art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 ze zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Mechowiska Sulęczyńskie”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ekosystemu torfowiska alkalicznego z unikatową florą mchów i roślin naczyniowych.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

1) występowanie cennych zespołów i zbiorowisk roślinnych, charakterystycznych dla siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy siedliskowej²⁾ – 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska, 91DO bory i lasy bagienne oraz chronionych i rzadkich gatunków roślin, w tym 2 gatunków z II załącznika Dyrektywy siedliskowej – 1903 lipiennika Loesela *Liparis loeselii* i 1393 sierpowca błyszczącego *Hamatocaulis vernicosus*;

2) położenie rezerwatu w obszarze Natura 2000 Mechowiska Sulęczyńskie PLH220017;

3) nadmierne odwadnianie torfowiska rowami melioracyjnymi odprowadzającymi wodę z kompleksu torfowiskowego do Słupi;

4) konieczność realizowania działań z zakresu ochrony czynnej w celu przeciwdziałania procesom stanowiącym zagrożenie dla walorów rezerwatu, tj. inwazji i rozprzestrzenianiu się gatunków szuwarowych, sukcesji drzew i krzewów oraz sukcesji ekologicznej w potorfiach;

5) położenie rezerwatu w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowanych dużej wsi Sulęczyno.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

¹⁾ Zmiany ustawy wynikają z: Dz. U. z 2014 r. poz. 926, z 2015 r. poz. 1045, z 2016 r. poz. 422 oraz z M.P. z 2015 r. poz. 1064.

²⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

§ 4. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 5. Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 6. 1. Określa się następujące ustalenia do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulęczyno oraz do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych:

- 1) nie lokowanie obiektów budowlanych³⁾ w otulinie rezerwatu, w granicach działek ewidencyjnych:
359, 360, 361, 363/32, 363/34, 363/20 (nie dotyczy użytków B), 363/29 (nie dotyczy użytków B, Br), 363/30, 363/31, 369 (poza obiektami służącymi ochronie przyrody i zabezpieczeniu przeciwpowodziowym, 370/3, 370/4, 371, 372 (poza urządzeniami budowlanymi służącymi gospodarce rolnej), 373 (poza urządzeniami budowlanymi służącymi gospodarce rolnej), 374 (nie dotyczy użytków Br, R), 375 (poza urządzeniami budowlanymi służącymi gospodarce rolnej), 377, 378, 425/14, 428/2 (poza obiektami niezbędnymi dla utrzymania drogi), 429, 430 - 444, 445/1, 447 - 452, 453, 3188/1 (poza obiektami związanymi z gospodarką leśną i ochroną przyrody) 3188/2 (poza obiektami związanymi z gospodarką leśną i ochroną przyrody);
- 2) realizowanie gospodarki ściekowej w otulinie rezerwatu, a optymalnie w całej zlewni torfowiska (wskazanej na mapie stanowiącej załącznik nr 3 do zarządzenia), w oparciu o kanalizację; lokowanie nowych budynków wyłącznie z zapewnieniem podłączenia do kanalizacji;
- 3) utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania obszaru mechowiska pozostającego poza obecnymi granicami rezerwatu; dotyczy działek ewidencyjnych: 370/4 (Ł), 371 (Ł), 375 (Ł, N), 377 (Ł, N), 378 (N) oraz części działek: 363/29 (Ł), 372 (Ł), 373 (Ł), 374 (Ł); w granicach działki 363/29 wskazane jest przekwalifikowanie gruntów ornych (R) na trwałe użytki zielone;
- 4) w obrębie działek położonych w południowej części otuliny rezerwatu, tj. 429-444, 447-452, 425/14, 3188/1, 3188/2:
 - a) nie użytkowanie użytków oznaczonych jako N;
 - b) zachowanie dotychczasowych formy użytkowania gruntów oznaczonych jako Ls;
 - c) wskazane przekwalifikowanie gruntów oznaczonych jako R na trwałe użytki zielone;
- 5) w zlewni torfowiska nie podejmowanie działań naruszających warunki hydrologiczne torfowiska i jego zlewni oraz zmieniających cechy fizyko-chemiczne wód podziemnych, m.in. wprowadzania do gruntu zanieczyszczeń i wody

³⁾ w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane Dz. U. z 2013 r. poz. Nr 89 poz. 1409 ze zm.

o zmienionym składzie chemicznym i/lub termice, melioracji i poboru wód podziemnych mogących obniżyć poziom wód powierzchniowych i podziemnych.

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik nr 1

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.

Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Sukcesja drzew i krzewów, głównie kępowych wierzb i brzozy, na powierzchni torfowiska.	Okresowe usuwanie drzew i krzewów z otwartej powierzchni torfowiska.
2.	Inwazja i rozprzestrzenianie wysokich bylin – trzciny, turzycy błotnej, pałki szerokolistnej i wąskolistnej na mechowisku.	1) Koszenie powierzchni objętych ekspansją wysokich bylin; 2) opracowanie optymalnej metody koszenia na wyznaczonych powierzchniach próbnych.
3.	Nadmierne odwadnianie torfowiska rowami melioracyjnymi.	Wykonanie stałych przegród na rowach melioracyjnych.
4.	Sukcesja ekologiczna w potorfiach prowadząca do zaniku inicjalnych i młodych stadiów rozwoju roślinności.	Odslanianie potorfi utrzymujące roślinność potorfi w inicjalnych stadiach rozwojowych.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
5.	Sukcesja roślinności szuwarowej oraz drzew i krzewów w rejonach obecnie nie zagrożonych tym zjawiskiem.	Koszenie mechowiska i powierzchni łąkowych.
6.	Możliwość wprowadzenia obcych gatunków roślin do rezerwatu oraz utrzymywania się odbiegającej od naturalnej koncentracji zwierzyny w rezerwacie w związku z położeniem w jego granicach państwa.	Przeniesienie państwa dla zwierzyny poza rezerwat.
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
7.	Zabudowa i droga wojewódzka nr 228 w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu, jako źródło zanieczyszczeń, diaspor	Dostosowanie gospodarki przestrzennej w zlewni torfowiska do wymogów ochrony (zapewnienie nie lokowania obiektów budowlanych wokół rezerwatu, naruszania

	gatunków obcych siedliskowo (w tym inwazyjnych) oraz bariery migracyjnej dla organizmów.	warunków hydrochemicznych torfowiska, realizowania gospodarki ściekowej w zlewni torfowiska w oparciu o kanalizację);
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
8.	Możliwość ekspansji barszczu Mantegazziego (<i>Heracleum mantegazzianum</i>).	Usunięcie barszczu Mantegazziego ze stanowisk tuż przy granicy rezerwatu, np. poprzez ścinanie kwiatostanów bezpośrednio przed dojrzaniem owoców (w lipcu, przed dojrzaniem owoców na najstarszym baldachu, w razie potrzeby kilkukrotnie, w najwyżej dwutygodniowych odstępach) lub ich osłaniania, w połączeniu z metodą przecinania korzenia. Działanie należy kontynuować corocznie, do momentu ustąpienia populacji.
9.	Działania zmieniające warunki hydrologiczne torfowiska i jego zlewni, np. melioracje, pobór wód podziemnych w zlewni torfowiska.	Dostosowanie gospodarki przestrzennej w zlewni torfowiska do wymogów ochrony torfowiska (zapewnienie nie naruszania warunków hydrologicznych); zapewnienie nieużytkowania południowej części kompleksu torfowiskowego.
10.	Działania zmieniające cechy fizyko-chemiczne wód podziemnych na torfowisku i w jego zlewni: wprowadzanie do gruntu zanieczyszczeń, wprowadzanie do gruntu wody o zmienionym składzie chemicznym i/lub termice (np. ścieków, gnojowicy, zasolonych wód z nawierzchni dróg).	Dostosowanie gospodarki przestrzennej w zlewni torfowiska do wymogów ochrony (zapewnienie nie naruszania warunków hydrochemicznych); zapewnienie nieużytkowania południowej części kompleksu torfowiskowego.
11.	Gospodarka leśna w zlewni bezpośredniej torfowiska polegająca na rębniach zupełnych, jednoczesnych rębniach złożonych na znacznym obszarze zlewni bezpośredniej.	Dostosowanie gospodarki leśnej w otulinie rezerwatu do wymogów jego ochrony torfowiska: 1) zaniechanie użytkowania rębego w pasie około 50 m wokół torfowiska (na terenie tym dopuszcza się inne formy gospodarowania nie powodujące odsłonięcia dużych powierzchni gleby oraz wzmożenia procesów erozji wodnej i dostawy związków mineralnych i organicznych na mechowisko); 2) wyłączenie z gospodarki leśnej części płatu boru bagiennego w południowej części torfowiska, w otulinie rezerwatu (część dz. ewid. 359-361).

Załącznik nr 2

Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych ⁴⁾
1.	Okresowe usuwanie drzew i krzewów z powierzchni torfowiska.	Na powierzchni około 8 ha. Prace prowadzić w okresie nieleśnym ptaków, tj. od 1 września do końca lutego. Biomasę po wycince należy usuwać poza granice rezerwatu lub wykorzystać (po zrąbkowaniu) jako wypełnienie przegród na rowach melioracyjnych; w rejonach trudno dostępnych (potorfia w południowej części rezerwatu) dopuszcza się zastąpienie wycinki poprzez okorowywanie opasek na pniach i pozostawienie stojących drzew. Po wykonaniu zabiegu należy okresowo usuwać pojawiające się odrośla i naloty – wg potrzeb, nie dopuszczając do sukcesji krzewów i drzew.	Części dz. ewid. 362/1, 364, 365, 366, 367/2, 369, 3186 (oddz. 186a ⁵⁾ -część); biochory: IIIa, XX, XXIV ⁶⁾ .
2.	Koszenie powierzchni mechowiska zajętych przez trzcinę, pałkę i turzyce.	1) Na powierzchni 7 ha; 2) koszenie ręczne, prowadzone corocznie, aż do ograniczenia populacji gatunków niepożądanych (trwałego zmniejszenia udziału wysokich bylin w płatach do wartości pokrycia 1 w skali Braun-Blanqueta); 3) przez pierwszych 5 lat (do czasu uzyskania wyników z powierzchni próbnych) kosić na przełomie lipca i sierpnia, na wysokości ok. 15 cm, z wyłączeniem z koszenia powierzchni próbnych. Skoszony materiał należy usunąć w ciągu max. 2 tygodni; można go wykorzystać do zasypywania rowu melioracyjnego na całej jego długości; 4) po 5 latach dostosować terminy i sposób koszenia do wyników uzyskanych z powierzchni próbnych; 5) w przypadku osiągnięcia trwałego zmniejszenia udziału wysokich bylin w płatach do wartości pokrycia 1 w skali Braun-Blanqueta kosić, jak powierzchnie	Części dz. ewid. 362/1, 364, 369, 376, 379, 458/3, 3186 (oddz. 186a - część); biochory IIIb, IIIc, VI - IX, XI – XV, XXXI.

⁴⁾ Gmina Sulęczyno, obręb Sulęczyno.

⁵⁾ Nadleśnictwa Lipusz, obręb Sulęczyno, wg PUL na lata 2009-2018.

⁶⁾ Numerację i zakres przestrzenny poszczególnych biochor wskazano w dokumentacji do planu ochrony rezerwatu: *Pro Natura Pro Homini* 2015. Projekt planu ochrony rezerwatu przyrody „Mechowiska Sulęczyńskie”.

		mechowiska wolne od wysokich bylin (wskazane w zał. 2 w ust. 3); przypadku płatu zespołu <i>Caricetum diandrae</i> (biochora IIIb) koszenie należy kontynuować do trwałego zmniejszenia udziału pałki do wartości pokrycia + w skali Braun-Blanqueta.	
3.	Koszenie powierzchni mechowiska wolnych od wysokich bylin.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Na powierzchni 6,2 ha; 2) koszenie ręczne, prowadzone co 2-3 lata, najwcześniej na początku września, na wysokości 5-15 cm; 3) w przypadku koszenia w rytmie 2-letnim co roku powinno ono obejmować połowę powierzchni, drugą połowę należy kosić w następnym roku, natomiast w cyklu 3-letnim – corocznie należy kosić 1/3 arealu, w kolejnych latach zmieniając lokalizację powierzchni koszonych; 4) koszenie wykonywać pasami 20-30-metrowej szerokości naprzemiennie z równoległymi pasami nie koszonymi; 5) usuwać biomasę w przeciągu 2 tygodni po skoszeniu. 	Części dz. ewid. 362/1, 364, 365, 366, 367/1, 367/2, 368, 369, 458/3, 3186 (oddz. 186a - część); biochory: II, IIIa, XVI, XX, XXXVI .
4.	Koszenie zbiorowisk łąkowych.	Na powierzchni około 2 ha; koszenie mechaniczne lub ręczne, coroczne, w drugiej połowie czerwca lub na początku lipca; należy usuwać biomasę w przeciągu 2 tygodni po skoszeniu.	Części dz. ewid. 362/1, 364, 365, 366, 367/1, 367/2, 368, 369, 376; biochory I, V, XXV.
5.	Odślanianie potorfi.	Ręczne odślanianie torfu na ok. 10-15 powierzchniach o wielkości ok. 0,25 do 1 m ² , pod nadzorem botanika/fitosocjologa. Należy usunąć dominującą limprichtię długokończystą <i>Limprichtia revolvens</i> , natomiast pozostawić wszystkie rośliny naczyniowe i pozostałe mchy. Pobrany materiał należy usuwać poza obręb dawnych potorfi. Wskazane jest jego rozrzucenie w miejscach z koszoną turzycą lub wykorzystanie jako materiał wierzchni przy zasypywaniu rowów melioracyjnych. W razie potrzeby zabieg należy powtórzyć. Wybór powierzchni powinien zostać dokonany przez specjalistę – botanika/fitosocjologa.	Części dz. ewid. 362/1, 3186 (oddz. 186a – część, 186b - część); biochory XXIV, XXVIII.
6.	Ustalenie docelowej metody ograniczenia ekspansji pałki,	Należy założyć 13 stałych, trwale oznakowanych powierzchni o wymiarach 5 x 5 m. Na powierzchniach tych przez okres 5 lat należy realizować:	Dz. ewid. 362/1, 458/3; biochory nr VII, XI, XII.

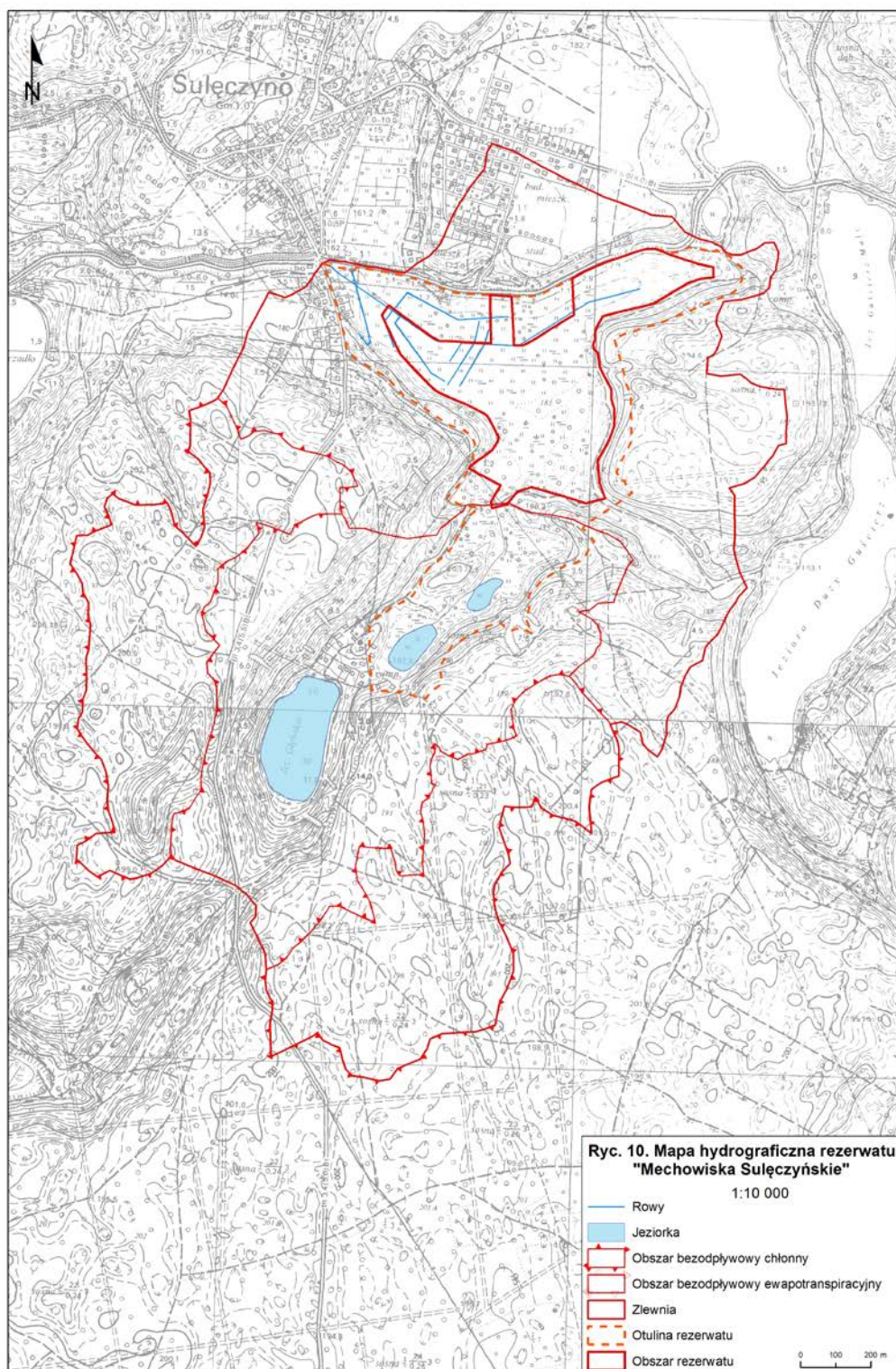
	<p>trzciny i turzyc na mechowisku poprzez założenie powierzchni próbnych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) powierzchnie nr 1 – 2, w płacie z dużym udziałem pałki szerokolistnej: <ol style="list-style-type: none"> a) powierzchnia 1: koszenie dwa razy w roku (połowa czerwca oraz przełom lipca i sierpnia); b) powierzchnia 2: koszenie raz w roku (przełom lipca i sierpnia); 2) powierzchnie nr 3 – 8, w płacie z dużym udziałem trzciny: <ol style="list-style-type: none"> a) powierzchnie 3 – 4: powierzchnie kontrolne, wyłączone z koszenia; b) powierzchnia 5: koszenie raz w roku (przełom lipca i sierpnia); koszenie wysokie (ok. 30 cm); c) powierzchnia 6: koszenie raz w roku (przełom lipca i sierpnia); koszenie niskie (5-15 cm); d) powierzchnia 7: koszenie dwa razy w roku (połowa czerwca oraz przełom lipca i sierpnia); koszenie wysokie (ok. 30 cm); e) powierzchnia 8: koszenie dwa razy w roku (połowa czerwca oraz przełom lipca i sierpnia); koszenie niskie; 3) powierzchnie nr 9 – 13, w płacie z dużym udziałem turzycy błotnej, założone z uwzględnieniem zróżnicowania mikrosiedliskowego (w szczególności warunków wodnych), : <ol style="list-style-type: none"> a) powierzchnia 9: wariant siedliskowy 1; koszenie dwa razy w roku (połowa czerwca, połowa września); b) powierzchnia 10: wariant siedliskowy 1; koszenie trzy razy w roku (połowa czerwca, początek sierpnia, połowa września); c) powierzchnia 11: wariant siedliskowy 2; koszenie dwa razy w roku (połowa czerwca, połowa września); d) powierzchnia 12: wariant siedliskowy 2; koszenie trzy razy w roku (połowa czerwca, początek sierpnia, połowa września); e) powierzchnia 13 – niekoszona powierzchnia kontrolna. <p>Przed rozpoczęciem i po zakończeniu prac (przed 1 rokiem i po 5 roku) należy wykonać dokumentację fitosocjologiczną i fotograficzną każdej powierzchni. Po 5 latach, należy ocenić efekty działań na poszczególnych</p>	
--	---	---	--

		powierzchniach i podjąć decyzję o zakończeniu badań lub jego kontynuacji. Na podstawie uzyskanych wyników należy wybrać optymalny sposób koszenia płatów mechowiska zdominowanych przez poszczególne gatunki wysokich bylin. Wybrane sposoby należy wprowadzić do realizacji. Po ustaleniu optymalnej metody koszenia powierzchnie próbne kosić zgodnie z wybraną metodyką.	
7.	Wykonanie stałych przegród na rowach melioracyjnych.	7 przegród piętrzących o wysokość do poziomu gruntu, konstrukcja ziemno-drewniana, z wypełnieniem organicznym (torf, wskazane jest pokrycie powierzchni materiałem pozyskanym przy odsłanianiu potorfi); elementy drewniane z drewna dębowego, długość przegrody ok. 1 m, głębokość posadowienia w podłożu – 1 m poniżej dna rowu, szerokość posadowienia – nie mniej niż 0,8 m z każdej strony od zewnętrznej krawędzi rowu, rynna przelewowa – wysokość przelewu 10 cm poniżej poziomu gruntu, z możliwością podniesienia; koniec rynny wysunięty co najmniej 50 cm od końca przegrody.	Dz. ewid. 365, 366, 367/1, 368, 369, 379; 458/3, biochory nr I, IIIa, IIIb, VIII, XI.
8.	Przeniesienie paśnika.	Przeniesienie paśnika poza granice rezerwatu.	Dz. ewid. 361/1.
9.	Monitoring hydrologiczny i hydrochemiczny.	1) Poziom wody – elektroniczne czujniki poziomu wody – 1 na rowie odprowadzającym wodę z torfowiska oraz 5-9 w piezometrach w obrębie obiektu; 2) natężenie przepływu w rowie odprowadzającym wodę z torfowiska - 2 razy w roku; roku (wiosna, lato); 3) pH, przewodność, barwa wody, wapń, magnez, wodorowęglany, siarczany, chlorki, fosfor i azot całkowity, fosforany, azot amonowy w piezometrze i ciekach – pomiary co 5 lat, w tych samych latach co monitoring siedliska 7230 realizowany w ramach PZO obszaru Natura 2000 i ocena skuteczności koszenia.	Dz. ewid. 364, 369, 376, 362/1, 3186.
10.	Monitoring populacji iglicy małej.	Ocena siedliska (zasięg, stan) i populacji; co 5-10 lat.	Teren rezerwatu i otuliny.
11.	Ocena efektów wykonywanych działań	1) Ocena sukcesji drzew i krzewów na powierzchni torfowiska; usuwać, gdy zwarcie osiągnie 5% pokrycia;	1) Torfowiska w rezerwacie; 2) powierzchnie

	ochronnych.	<p>2) ocena skuteczności koszenia płatów siedliska 7230: lista gatunków, zdjęcie fitosocjologiczne, co 5 lat, jednocześnie z monitoringiem siedliska 7230 realizowanym w ramach PZO obszaru Natura 2000;</p> <p>3) ocena skuteczności odślawiania potorfii: po 2 powierzchni monitoringowe (o pow. 1 m²) na każdym odślawianym potorfii: lista gatunków, zdjęcie fitosocjologiczne – przed wykonaniem zabiegu oraz po 5 latach.</p>	<p>objęte koszeniem;</p> <p>3) potorfia w dz. ewid. 362/1, 3186.</p>
--	-------------	--	--

Załącznik nr 3

Mapa z granicami rezerwatu i jego otuliny oraz zlewni torfowiska.

Uzasadnienie

Plan ochrony rezerwatu przyrody został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 ze zm.) zgodnie z art. 20 ust. 1 i 2 oraz w związku z art. 20 ust. 5 i 6 tej ustawy, z dostosowaniem zakresu prac do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94 poz. 794), w tym uwzględniając zakres planu ochrony rezerwatu przyrody, określony w art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Plan ochrony rezerwatu jest zgodny z planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mechowiska Sulęczyńskie PLH220017 (zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Mechowiska Sulęczyńskie PLH220017; Dz. Urz. Woj. Pom. z 2014 r. poz. 1844). Z uwagi na zapisy art. 9 pkt 5 lit. d ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (D. U. z 2015 r. poz. 774), nowelizującego treść art. 20 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. poprzez dodanie ust. 6, niniejszy plan nie uwzględnia zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mechowiska Sulęczyńskie PLH220017.

Plan ochrony rezerwatu sporządza się na okres 20 lat.

Rezerwat „Mechowiska Sulęczyńskie”, o powierzchni 25,20 ha, położony jest w województwie pomorskim, w powiecie kartuskim, na terenie gminy Sulęcyno, w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowanych Sulęcyna i drogi wojewódzkiej nr 228. Rezerwat stanowi część obszaru Natura 2000 Mechowiska Sulęczyńskie PLH220017. Obejmuje on grunty Skarbu Państwa, w tym część w zarządzie Nadleśnictwa Lipusz, oraz grunty prywatne (własność Stowarzyszenia Klubu Przyrodników). Rezerwat posiada otulinę o powierzchni 38,03 ha.

W obecnych granicach (na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Mechowiska Sulęczyńskie”; Dz. Urz. Woj. Pom. z 2015 r. poz. 4393) rezerwat obejmuje część północną kompleksu torfowiskowego, pozostała część torfowiska jest w granicach otuliny oraz obszaru Natura 2000 Mechowiska Sulęczyńskie PLH220017. Torfowisko położone jest w dnie rynny subglacjalnej, w zagłębieniu po dawnym jeziorze, którego lądowanie było częściowo spowodowane działalnością człowieka, polegającą na zmeliorowaniu obszaru i odprowadzeniu wód do Słupi. Torfowisko zasilane jest wodami opadowymi, spływem powierzchniowym i podpowierzchniowym ze zlewni aktywnej oraz wodami podziemnymi. Na wschodnim obrzeżu torfowiska, w podstawie mineralnych stoków zlokalizowane są pojedyncze wycieki, z których woda spływa bezpośrednio do torfowiska. Torfowisko odwadniane jest systemem rowów melioracyjnych do rzeki Słupi.

Torfowisko w granicach rezerwatu ma w północnej i środkowej części charakter nakredowego mechowiska, a we fragmencie części południowej – torfowiska przejściowego. Na znacznej jego powierzchni w przeszłości eksploatowano torf. W związku z tym, w rezerwacie występują fitocenozy i siedliska przyrodnicze zarówno alkalitroficzne, jak i związane z podłożem obojętnym lub kwaśnym, tworząc zróżnicowany kompleks przestrzenny. Sprawia to także, iż rezerwat w całość cechuje się wybitnymi walorami krajobrazowymi.

Na roślinność rezerwatu składa się 30 zespołów i zbiorowisk roślinnych, w większości o naturalnym lub półnaturalnym charakterze. Do najcenniejszych, należą zbiorowiska nakredowych mechowisk. Fitocenozy występujące w rezerwacie są (z wyjątkiem dwóch wodnych) geobotanicznymi wyróżnikami siedliska przyrodniczego 7230 Górskie i niżowe torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. Fragment torfowiska w południowej części rezerwatu ma charakter siedliska 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska. Ponadto w rezerwacie znajdują się niewielkie płyty siedliska 91D0 bory i lasy bagienne.

W rezerwacie stwierdzono występowanie 55 gatunków roślin, 14 gatunków porostów oraz 49 gatunków zwierząt (12 bezkręgowców, 37 kręgowców) objętych ochroną gatunkową. Z tego 16 gatunków roślin, 3 gatunki porostów i 27 gatunków zwierząt jest pod ochroną ścisłą. We florze rezerwatu jest 20 gatunków umieszczonych w Polskiej Czerwonej Księdze lub na krajowych czerwonych listach. Lipiennik loesela *Liparis loeselii* i haczykowiec błyszczący *Hamatocaulis vernicosus* są ponadto gatunkami wymienionymi w załączniku II Dyrektywy siedliskowej.

Wśród zinwentaryzowanej bioty grzybów i porostów na krajowych czerwonych listach znajduje się odpowiednio 3 i 16 gatunków. Spośród zwierząt występujących w rezerwacie 20 gatunków (2 bezkręgowce, 17 gatunków ptaków i 1 gatunek ssaka) wymienionych jest w dyrektywach i konwencjach dotyczących ochrony zwierząt (Dyrektywa ptasia UE 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, załącznik II i III Konwencji Berneńskiej o Ochronie Europejskiej Dzikiej Przyrody i Siedlisk z 1979, załącznik I i II Konwencji Bońskiej – Konwencji dotyczącej Ochrony Wędrówek Dziko Żyjących Gatunków Zwierząt z 1979 roku, załączniki II i IV Dyrektywy Siedliskowej Rady Wspólnoty Europejskiej). Ponadto w rezerwacie występuje kilkadziesiąt gatunków roślin, grzybów, porostów i zwierząt rzadkich w skali kraju lub regionu.

Rezerwat, ze względu na przedmioty ochrony, występującą w nim alkalitroficzną torfowiskową roślinność i siedliska przyrodnicze oraz typową dla nich florę i faunę jest obiektem o istotnym znaczeniu w skali regionalnej i krajowej.

Zidentyfikowane zagrożenia dla przedmiotów ochrony rezerwatu wynikają z przyczyn naturalnych oraz z przyczyn antropogenicznych. Są to, spośród zagrożeń naturalnych: inwazja i rozprzestrzenianie się w obrębie mechowiska wysokich bylin (trzciny, turzycy błotnej, pałki szerokolistnej i pałki wąskolistnej), sukcesja drzew i krzewów, głównie kępowych wierzb i brzozy oraz sukcesja roślinności w potorfiach prowadząca do zaniku inicjalnych i młodych stadiów rozwoju roślinności. Zagrożeniem o charakterze antropogenicznym jest nadmierne odwadnianie torfowiska rowami melioracyjnymi odprowadzającymi wodę z kompleksu

torfowiskowego do Słupi. Zagrożeniem jest także bliskość zabudowy miejscowości Sulęczyno oraz drogi wojewódzkiej nr 228, jako źródeł zanieczyszczeń, diaspor gatunków obcych siedliskowo, również inwazyjnych (np. barszczu Mantegazziego) oraz bariery migracyjnej dla organizmów. Zagrożenie stanowi także paśnik dla zwierzyny ulokowany w granicach rezerwatu, ze względu na odbiegającą od naturalnej koncentrację zwierzyny w jego sąsiedztwie oraz możliwość wprowadzenia obcych gatunków roślin do rezerwatu.

Istotnym zagrożeniem potencjalnym jest możliwość ekspansji barszczu Mantegazziego (*Heracleum mantegazzianum*), którego występowanie stwierdzono tuż przy granicy rezerwatu.

Potencjalnym zagrożeniem dla mechowiska mogą być również wszelkie działania zmieniające warunki hydrologiczne torfowiska i jego zlewni, w tym melioracje i pobór wód podziemnych w zlewni torfowiska, a także działania zmieniające cechy fizyko-chemiczne wód podziemnych na torfowisku i w jego zlewni, takie jak wprowadzanie do gruntu zanieczyszczeń, wody o zmienionym składzie chemicznym i/lub termice (np. ścieków, gnojowicy, zasolonych wód z nawierzchni dróg). Potencjalnym zagrożeniem jest także gospodarka leśna w bezpośrednim otoczeniu rezerwatu (w zlewni bezpośredniej torfowiska) polegająca na rębniach zupełnych, jednoczesnych rębniach złożonych na znacznym obszarze zlewni bezpośredniej.

Zaplanowane działania ochronne mają na celu ograniczenie lub eliminację zidentyfikowanych zagrożeń poprzez:

- okresowe usuwanie z powierzchni mechowiska drzew i krzewów, a następnie kontrolę zarastania tego obszaru;
- koszenie powierzchni mechowiska oraz płątów zbiorowisk łąkowych oraz założenie poletek próbnych mających na celu ustalenie optymalnej metody prowadzenia tego zabiegu;
- ręczne odsłanianie potorfi poprzez usuwanie części roślinności i odsłanianie lustra wody i nagiego torfu na wybranych powierzchniach;
- wykonanie stałych przegród na rowach melioracyjnych;
- przeniesienie paśnika poza granice rezerwatu;
- usunięcie barszczu Mantegazziego;
- ograniczenie zagrożeń wynikających z gospodarki leśnej wykonywanej w zlewni bezpośredniej rezerwatu: zaniechanie użytkowania rębego w pasie około 50 m wokół torfowiska (na terenie tym dopuszcza się inne formy gospodarowania nie powodujące odsłonięcia dużych powierzchni gleby oraz wzmożenia procesów erozji wodnej i dostawy związków mineralnych i organicznych na mechowisko) oraz wyłączenie z gospodarki leśnej części płątu boru bagiennego w południowej części torfowiska, w otulinie rezerwatu (część dz. ewid. 359-361).
- zapewnienie zachowania południowej oraz północno-zachodniej (nie objętej ochroną rezerwatową) części kompleksu torfowiskowego oraz zapobieżenie podejmowaniu działań, które mogłyby naruszyć warunki hydrologiczne torfowiska i jego zlewni; ograniczeniu tego zagrożenia będą służyły odpowiednie zapisy

w dokumentach planistycznych gminy Sulęczyńno. Zostały one wskazane w § 6 ust. 1 zarządzenia. Kompleks torfowiskowy w Sulęczyńnie stanowi całość zarówno pod względem strukturalnym i przestrzennym, jak i funkcjonalnym, stąd istotne jest zachowanie właściwego stanu także jego części będącej poza granicami rezerwatu. Torfowisko, jako ekosystem zależny od wód, tj. ich ilości i jakości, musi być chronione w strefie bezpośredniej zlewni powierzchniowej oraz podziemnej. Należy zapewnić nieużytkowanie południowej części kompleksu, w otulinie rezerwatu oraz utrzymanie dotychczasowego (ekstensywnego) sposobu użytkowania północno-zachodniej części obszaru torfowiska, również pozostającego poza obecnymi granicami rezerwatu. Należy ponadto zapewnić nie lokowanie wszelkich obiektów budowlanych wokół rezerwatu, w jego otulinie, w granicach działek wskazanych w § 6. Ponadto należy unikać takich działań, które mogą zmienić jakość lub ilość wód zasilających torfowisko, m.in. wprowadzania do gruntu zanieczyszczeń oraz wód o zmienionym składzie chemicznym lub termice, poboru wód podziemnych, zwłaszcza na skalę przemysłową.

Zaplanowany monitoring będzie dotyczył warunków hydrologicznych i hydrochemicznych na torfowisku, stanu populacji wybranych gatunków, procesów zachodzących w roślinności oraz efektów wykonywanych działań ochronnych.

Nie określa się wskazań do zmian w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego. Dla terenu rezerwatu i jego bezpośredniego otoczenia nie sporządzono miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnionych do celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, ze względu na zagrożenie dla przedmiotów ochrony rezerwatu i przeciwdziałanie antropopresji. Proponuje się natomiast organizację ścieżki edukacyjnej wokół rezerwatu. Do celów naukowych rezerwat może być udostępniony wyłącznie na wniosek zainteresowanego, po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku określającego zakres i zasady prowadzenia badań, pod warunkiem, że badania nie spowodują negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu. Nie wskazuje się miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza, ze względu na sprzeczność powyższych form działalności z celami ochrony przyrody w rezerwacie.

Utrzymuje się zakaz wprowadzania psów na teren rezerwatu, ze względu na możliwość płoszenia gniazdujących tam ptaków i innych zwierząt.

Podmiotem odpowiedzialnym za działania ochronne polegające na okresowym usuwaniu drzew i krzewów z powierzchni torfowiska w obrębie działki ewid. 3186 będącej w zarządzie LP Nadleśnictwa Lipusz, wykona Nadleśnictwo Lipusz. Działania ochronne na gruntach Klubu Przyrodników wykona Klub Przyrodników. Na pozostałym terenie działania ochronne wykona RDOŚ w Gdańsku. RDOŚ w Gdańsku jest również odpowiedzialny za prace polegające na monitoringu i ocenie efektów wykonywanych działań ochronnych w zakresie obejmującym cały rezerwat.

Przed przystąpieniem do prac na gruntach Lasów Państwowych zostanie podpisane porozumienie pomiędzy RDOŚ w Gdańsku i Nadleśnictwem Lipusz, określające zakres i warunki planowanych działań.

Środki finansowe na realizację działań ochronnych, edukacyjnych oraz monitoring w większości planuje się pozyskać z funduszy wspierających ochronę przyrody, w związku z czym wysokość dofinansowania będzie decydować o zakresie i terminie realizacji zaplanowanych działań. Zatwierdzony plan ochrony będzie stanowił podstawę merytoryczną i formalną do aplikowania o środki finansowe do funduszy wspierających czynną ochronę przyrody. Działania ochronne na działkach będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lipusz, Nadleśnictwo Lipusz wykona po uzyskaniu zewnętrznych źródeł dofinansowania.